

ואת השלחן ואת כליו ואת- המנורה הטהורה ואת כל-כליה ואת מזבח הקטרת (ל"א ח')

אנאי נקט הכי לשון הטהורה דייקא מה שלא מצינו בשאר מקומות

כתב רש"י, "הטהורה על שם זהב טהור ויש להקשות, הלא גם שאר הכלים היו עשויים מזהב, ולמה זאת אמר הכתוב טהורה רק במנורה ולא בשאר הכלים שאף הם מזהב היו (א.ה. ואין לומר מפני שהמנורה היא כולה זהב ואילו כל שאר הכלים כגון השולחן והארון היו מצופים זהב ולכן לא נאמר בהם טהור ע"ש הזהב זה לא שייך, דהרי מצינו לגבי מזבח הזהב, שהיה מצופה, ונקרא זהב).

ויש לבאר בזה, דנראה שבמנורה ישנה קפיידא מיוחדת שיהיה זהב נקי מסיגים (וכבר הארכנו בזה טובא במקו"א), וטעם הדבר יש לומר בשני אופנים, האופן הא' מפני שנאמר שיעור של כיכר למידת הזהב שבה, ואם יהיו בה סיגים הרי הם מחסרים מהשיעור הלזה. והאופן השני, שלגבי המנורה יש חסרון בעצם לעשותה ע"י זהב עם סיגים, מפני שנאמר בה דין "מקשה", ואם ישנם סיגים בתוך הזהב הרי הם חסרון לדין "מקשה", שהרי הם מפסיקים בתוך הזהב ואין כאן "מקשה אחת", ואשר לפי"ז י"ל שזהו כוונת רש"י לפרש "הטהורה" שעשויה מזהב טהור, שזהו המעליותא שלא היה בשאר כלי הזהב.

ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני ללח העדת (ל"א, י"ח)

ככלותו לשון כלה וביאור הדמיון בין משרע"ט כאן כתב וז"ל "ככלתו". כתיב חסר, מה כלה מקושטת בכ"ד קישוטין המנויין בישעיה (ג, יח-כג) אף תלמיד חכם, צריך להיות מקושט בכ"ד ספרים, ע"כ. כמו כן מצינו בזה"ק בכמה מקומות (ח"א רלו: ח"ב ה: ועוד) ביטוי על משה רבינו, "כלת משה", ויש לבאר הדמיון בין משה רבינו ללה דייקא, דהנה כלה מקושטת, שונה מסתם אשה מקושטת, דאצל כלה, אמנם הקישוטים בלי כל ספק מייפים אותה ומקשטים אותה, אבל סו"ס הם בטלים אצלה, דעיקר החשיבות

היא הכלה בעצמה, והקישוטים הינם תוספת לאותה חשיבות. כן הדבר לגבי תלמידי חכמים, אמנם מקשטים אותו כ"ד ספרים, אבל עיקר החשיבות היא, הת"ח בעצמו, והתורה שלומד ומפלפל, וההשגות שמשגיג, כפי דעתו ועיונו ועמלו, עמוק מני ים, והכ"ד ספרים בטלים אליו, וכמאמר חז"ל הידוע (מכות כ"ב ע"ב) "אמר רבא כמה טפשי שאר אינשי, דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה".

וזהו הדגשת הדמיון בין משה רבינו ללה, שהרי משה רבינו הוא השורש והיסוד לכל הגברי רבא שיעמדו לישראל לאורך כל הדורות, וכדאי' בחז"ל שאמרו (ויק"ר פכ"ב) שלא היה דבר שלא נמסר למשה בסיני, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. ממילא מדגישים כאן את עניין הת"ח גופיה, "אשר עתיד לחדש" והוא הקישוט והנוי היותר גדול ששייך, כמו כלה שהיא עיקר החשיבות והקישוטין והתכשטין טפלין לה.

ויחל משה את פני ה' (ל"ב י"א)

משרע"ה ע"י תפילתו זו מבטל כל הגזירות העת"ל לבוא על עם ישראל וממתקן

בגמ' בסוף מגילה נתבאר, דבאמת מעיקר דינא דגמרא, יש לקרוא את הברכות והקללות (שבפרשת בחוקות), כמובא במשנה (מגילה ל' ע"ב) ופוסקת הברייתא שם (לא ע"א) כי למעשה קוראים "ויחל משה" וכן מנהגינו כמבואר בברייתא.

ונראה לומר, דזהו גופא הכח של משה רבינו ע"ה, שהקב"ה גזור גזירה של צ"ח קללות על הציבור, ומשה מבטלה ע"י תעניתו של "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", שמתעכב בהר ארבעים יום, וזהו יסוד החלפת הקריאה של התענית, דמדניא בעי 'לקרוא צ"ח קללות', של פורענות קשה, העומדת לבוא רח"ל על עם ישראל, בזמן ד' תעניות, שאותו זמן הוא זמן קשה ומסוגל לפורענות, ואנו מחליפים אותה, וממתקים אותה ע"י קריאת 'ויחל משה', של כפרה של אותם הקללות ה"י, והחלפתן ומיתוקן במידת הרחמים.

ובנותן טעם יש להוסיף בדרך רמז, מאי דאי' בגמ' (חולין קל"ט ע"ב) "מרדכי מן התורה מנין דכתיב [שמות ל, כג] "מר דרור", ומתרגמינן "מירא דכיא". ולכאורה מה עניין מרדכי הצדיק אצל 'פרשת הקטורת', אלא ביאורו הוא, דזהו אותו שורש, דקטורת מסוגלת לקחת

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

הנה בשבוע זה אתא ובא ללשכת הגזית אחד מנגידי עולם התורה וגדולי תמכין דאורייתא, (הרב א. ק. ממרכז הארץ שידיו רב לו בעזר וסיוע קודם החג גם לעניי עיה"ק טבריה) ורצה לזכות בברכתו של הכהן הגדול מאחיו, ובתוך הדברים שאל קמיה רבינו, דהיות ורבים באים אליו, לבקש מתת ידו ונדבתו, מעשים שבכל יום, ובפרט בערבי החגים, ולבו רחב כאולם ורצה לתת לכולם מתת יד נאה ומכובדת, אי שרי בכה"ג לתת יותר מחומש, דהרי מחמת עושרו המופלג אין כל חשש שיעני, וירד מנכסיו, ע"י מעשה הצדקה.

ודייק רבינו מהסוגיא בגמ' (כתובות נ' ע"א) דבגמ' מבואר דילפי' מקרא ד"המבזבז לא יבזז יותר מחומש", וז"ל הגמ' שם "אמר רב נחמן המשך בעמוד הבא

ונראה לבאר בפשיטות, דהנה מה שאין מלאך המוות שולט באדם, (כמבואר בכמה וכמה מקומות בש"ס, שלא יכל היה מלאך המוות לעשות שליחותו, מחמת דהלה שאליו נשלח ליטול נשמתו "לא פסקה פומיה מגירסא"). הוא מחמת שמזדכך על ידי עסק התורה, ואז פסקה זוהמתו, ובמצב כזה אין מקום למיתה, וכן מבואר גם ממה שנאמר אצל יעקב אבינו שלא מת (תענית ה, ב), אשר פירוש הדבר נראה על פי מה שאמרו עליו במסכת דרך ארץ "רצונך שלא תמות, מות עד שלא תמות". אשר מבואר מזה, כי זה אשר המית עצמו בחיי חיותו על התורה, הרי לא חשיבא המיתה מאומה אצלו, כיון שכבר הגיע למצב של זיכוך גמור בחייו, וכיון שכן אין הבלד אצלו בין מיתה לחיים כלל, כי כל ההבדל בין מיתה לחיים הוא נוגע רק לגבי חיי הגוף בעולם הזה, אבל הוא נזדכך לגמרי כבר, וא"כ אין אצלו הבלד. אשר לפי זה מבואר היטב מה שאין מלאך המוות שולט באדם שזהו שיעור בקבלת התורה, והיינו, כי על מנת כן קבלו ישראל את התורה, שידבקו בה כל כך, עד כדי שיעור זה שלא יהיה אצלם חילוק בין מוות לחיים כלל, וכמשנ"ת.

גזירות קשות ואכזריות של "נגף" ולמתק אותם ולבטל אותם לגמרי, וזה הוא כוחו של מרדכי הצדיק, לקחת גזירה של כליה על בני, 'להשמיד להרוג ולאבד', ולמתק אותה ולבטל אותה, ולא זו בלבד, אלא להפך את אותם הימים, לימי משתה ושמחה לדורות, עד כדי שלא יבטלו לעולם, בדרגה גבוהה יותר משאר מועדים.

הַלְחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹקִים - יַם הַמֶּה וְהַמְכַתֵּב מִכְתָּב אֱלֹקִים - יַם הַחַיִּים עַל הַלְחַת (ל"ב, ט"ז)

קבלת התורה שיעורה כנגד שליטתו של מלאך המוות אמרו חז"ל (אבות ו, ב) "והלוחות מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות, אל תקרא חרות, אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה". ועוד אמרו חז"ל (ע"ז ה, א) שלא קבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המוות שולט בהן עיי"ש.

והנה ממה שאמרו חז"ל, שקבלת התורה היא כדי שלא ישלט בהם מלאך המוות, משמע שענין זה הוא שיעור בקבלת התורה, דהיינו שקבלת התורה צריכה להיות עד שיעור זה שלא ישלט בהם מלאך המוות, ודבר זה צריך ביאור למה הוי זה שיעור בקבלת התורה.

רבינו מעורר ומדריך על סדר הלימוד בשה"ק אוה"ח

כבר הבאנו כמה וכמה פעמים איך שרבינו מורה להגמירי שיעורים בשה"ק 'אור החיים', שילמדו לרבים קטעים מסויימים, וכן כשסיפרנו לפני כמה שנים קמיה רבינו על היעור הנפלא שמתקיים בבית ידידנו מזכה הרבים הר"ר אבי כהן שיחי, ע"י הגאון הנודע מגדולי תלמידי רבינו הגר"ד שמאי שליט"א, והמתין רבינו לשעת הכושר ולאחר זמן מה פגש את הגר"ד שמאי ותיכף אמר לו רבינו שילמד קטע פלוני וכן קטע אחר וכו' סדר הלימוד בשה"ק אור החיים, וכן כשערכנו ברית בבית מדרשינו "חסד לאברהם" קאליסק" בעיר העתיקה ובה רבינו למול את הרך הנולד שיחי' ולאחר הברית הגיע אחד מיקרי קרתא דשופריא, אשר משתייך לקהילה החסידית הגדולה פעה"ק וביקש מרבינו ברכתו לכך שיש לו כולל מיוחד בליל שישי ללימוד אוה"ח הקדוש ומתן שכרו בצידו ותיכף נטלו רבינו לצד והורה לו שוב הסדר הנ"ל ללימוד בשה"ק וכן סיפר הגר"י אוהב ציון שליט"א שבשבוע זה הגיע הרב משען שליט"א שיש לו כולל בתוך בית מדרשו של האור החיים בעיר העתיקה בירושלם, והוא עושה לימוד בספרו של האוה"ח בכל ליל שישי על קברו ממש, [ובנה שם אהל לקבל את הלומדים וכו'], ואמר רבינו דמאי דלומדים על קברו של צדיק מתורתו, אין בזה חשש לועג לרש, כי שפתותיו דובבות, וזהו כבודו, ולא שייך בזה לעג כלפיו, אבל אם ישנם עוד קברים, אינו יכול להתיר. ואמר רבינו להרב משען שליט"א, שיפרסם את ד' האור החיים בפי' אחרי מות על בקרבתם לפני ה' תכלית ההשכלה וכו', אשר מי שקורא שם מקבל "קפיץ" בעבודת ה', זה ממש מביא לידי בכי והתעוררות רוחנית עצומה ונוראה, ... ועדיף לא לנסות להבין... כיון שהחזיקו הוא מעצם המילים כמות שהן, וכל היכא שאין מבינים את המילים. בכל אופן ההתרוממות גבוהה... ואמר רבינו שיש באור החיים ב' חלקים, החלק שישנו על פי רוב הוא חלק הפשט הביאור, ויש חלק אחר ששם יש את האור הרוחני וההשגות הגבוהות, וטוב יעשה מי שיועד ומבין לרכו מכל ספר אור החיים את החלקים החשובים הנ"ל לפונדק אחד.

דעת
הכמה ומוסד

לע"נ היקרוהנעלה כמריהודה בן כמונה אליה ע"ה

נדבת בתו שתחי' הרודצו"ח מרת רויטל שתחי'

נדבת ידידנו הנעלה מקורבו של רבינו, ואשר עומד לימינו בכל עת, עו"ד הר"ר גלעד משאט שיחי'

לע"נ אביו היקר והנעלה כמו"ר יעקב ב"ר יהודה משאט זצ"ל

נלב"ע במוצש"ק אור לכ"ג תשרי תשפ"א

מצלאין אנו קמי מרן מלכא בברכת מזלא טבא וגדיא יאה לרגל השמחה השרויה במעונו בבוא נכדתו המהוללה שתחי' בת חתדב"ג הגאון המופלא מוהר"ן בקר שליט"א עב"ג הבחור המהולל ברוב התשבות, כל רז לא אניס ליה, תנא בבבאא וירושלמאה, כמוהר"ר עובדיה רביעי שליט"א יתן ה' שהזיווג יעלה יפה ויהי ביתם כבית פרץ בישראל.

המברכים בקידה
חכמי ורבני המכון

אלא על כרחך חייבין אנו לומר, דמפסוק זה אי אפשר ללמוד, מכיוון דרך מצווה שאין מהותה וגוף המצווה, היא הפסד ממון כגון 'השבת אבידה' וכדו', אפשר לומר שלא יעני ויפסיד מהמצווה, משא"כ במצוות צדקה שבעצם כל מהות המצווה וקיומה היא ע"י שמפסיד ממון, דסו"ס נוטל ממון שלו ומחלקו לאחרים, לא שייך ללמוד מהפסוק הנ"ל.

והשתא דאתינן להכי, אמר רבינו דאם הוכחנו שבגמ' למדו החילוק שכל מהות המצווה היא בעצם להפסיד ממון, ודאי שאין זה לחייבו בחיוב גמור, שלא יתן יותר מחומש, אלא רק ככה"ג ובאופן שאכן יש חשש קרוב שיעני מן הצדקה, והוא עצמו יהא נצרך לבריות, משא"כ בעשיר מופלג ועצום אין כאן איסור, ובפרט שהרמב"ם לא הביאו להלכה, וכן מלשון המחבר גופא אין מוכרח לאיסור, (יעוין בשו"ע יו"ד ריש סימן רס"ד וברמ"א).

(והוסיף להאריך רבינו עוד מן הראשונים, ומהפוסקים, שיש הרבה אופנים שמוכח בסוגיות הגמ', שיש היתר לבזבז יותר מחומש, ואכמ"ל באופנים מיוחדים, אלא לכללות ההיתר ודו"ק).

אשר על כן לפום ריהטא במקרה דנן, שמייקרי בעשיר מופלג, אשר רכושו לשם דבר בעולם, ואין כל חשש שיעני ע"י שייתן יותר מחומש, יכול לתת יותר מחומש.

שפה לנאמנים - המשך

ואיתימא רב אחא בר יעקב, מאי קרא (בראשית כ"ח כ"ב) "וכל אשר תתולי עשר אעשרנו לך", והא לא דמי עישורא בתרא לעישורא קמא, אמר רב אשי אעשרנו לבתרא כי קמא, "עכ"ל הגמ', ופי' רש"י שם דלשון 'עשר אעשרנו' שני פעמים היינו חומש.

והנה מצינו גבי דין 'השבת אבידה', היכא דמצא אבידה ואם יטפל באבידה יפסיד ממון, מבואר בגמ' (ב"מ ל' ע"א) "וז"ל הגמ' שם "אלא לשלו מרובה משל חבריו" [שלא יחזיר אבידה] מדרב יהודה אמר רב נפקא, דאמר רב יהודה אמר רב (דברים ט"ו ד') "אפס כי לא יהיה בך אביון", עכ"ל הגמ'. ולכאורה רואים מגמ' זו דבב"מ, דזה שלא יעני ולא יפסיד ממון, לומדים מן הפסוק "אפס כי לא יהיה בך אביון", וא"כ לכאורה קשה אמאי בעינן לפסוק מיוחד ללמוד שלא יתן צדקה יותר מחומש בכדי שלא יעני, ממעשר כספים, ולא למדוהו מהאי קרא גופיה.

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק ממאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

